

Верховний
Суд

Правові акти ЄС та Угода про асоціацію у практиці Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду

Віталій Уркевич

суддя Касаційного господарського Суду

у складі Верховного Суду

доктор юридичних наук, професор

Міжнародна конференція

«Застосування права ЄС у судовій практиці:

європейський досвід для української

перспективи»

м. Київ, 28-29 січня 2021 року

ПРАВОВІ АКТИ

у системі права ЄС

- **Регламент** – нормативно-правовий акт, який підлягає негайному виконанню як закон державами-членами. **Регламент є прямо застосованим**, він не транспонується в національні правові системи
- **Директива** – нормативно-правовий акт, що має **обов'язкову силу стосовно мети**, що має бути досягнута
- **Рішення** – акт **індивідуального характеру**, адресований конкретній державі-члену або фізичній чи юридичній особі

ДИРЕКТИВИ

Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу

- директива є обов'язковою для кожної держави-члена, якій вона адресована, стосовно визначеного в ній результату, однак залишає державам вибір форми та засобів його досягнення (ч. 3 ст. 249 Договору про функціонування ЄС)
- директива покладає на держави-члени обов'язок видавати правові акти для досягнення результату, зазначеного в директиві (імплементувати директиву у внутрішнє законодавство)
- директиви безпосередньо не регулюють відповідні відносини у державах-членах, таке регулювання запроваджується внаслідок імплементації директив у внутрішні правопорядки
- оскільки Україна не є членом ЄС, то її обов'язок з імплементації директив випливає з Угоди про асоціацію

ДИРЕКТИВА

Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу № 2004/25/ЄС від 21 квітня 2004 року про заявки та пропозиції ціни поглинання (1)

- наводиться у додатку XXXIV до глави 13 «Законодавство про заснування та діяльність компаній, корпоративне управління, бухгалтерський облік та аудит» розділу V «Економічне і галузеве співробітництво» Угоди про асоціацію
- Україна взяла зобов'язання **поступово наблизити своє законодавство** до законодавства ЄС про заснування та діяльність компаній, корпоративне управління, бухгалтерський облік та аудит **протягом 4-х років** з дати набрання чинності цією Угодою
- **Директива про поглинання** регулює відносини за участю акціонерних товариств, усі або частина акцій яких **знаходяться в обігу на регульованому ринку**
- Директива про поглинання **встановлює лише мінімальні стандарти** в цій сфері, а звідси держави можуть поширити її дію і на інші товариства

ДИРЕКТИВА

Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу № 2004/25/ЄС від 21 квітня 2004 року про заявки та пропозиції ціни поглинання (2)

- держави-члени повинні забезпечити, щоб оферент був спроможний **вимагати від усіх власників решти цінних паперів продати йому/їй ці папери** за справедливою ціною (ч. 2 ст. 15 директиви)
- держави-члени можуть запровадити таке право у наступних ситуаціях: (а) у разі, якщо оферент **володіє акціями, що складають не менше, ніж 90 % капіталу**, що дає право голосу та 90 % голосів у компанії-адресата оферти, або (b) у разі, якщо, після прийняття пропозиції, оферент **придбав або остаточно зобов'язався придбати цінні папери, що представляють не менше 90 % капіталу** адресата оферти, що забезпечує право голосу та 90 % голосів, що були предметом оферти
- у випадку, передбаченому пунктом (а), держави-члени **можуть встановити вищий поріг**, котрий, однак, **не може бути вищим, ніж 95 % капіталу**, що дає право голосу

ДИРЕКТИВА

Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу № 2004/25/ЄС від 21 квітня 2004 року про заявки та пропозиції ціни поглинання (3)

- Україна з метою адаптації її корпоративного законодавства до законодавства ЄС запровадила **інститути витіснення та примусового продажу (squeeze-out і sell-out)**
- ці інститути були **запроваджені щодо всіх акціонерних товариств**, а не тільки тих, акції яких знаходяться в обігу на регульованому ринку
- Україна застосувала **вищий відсоток володіння акціями (95 %)**, який надає акціонеру право на сквіз-аут, порівняно з мінімально дозволеним директивою (90 %) – додано статтю 65-2 до Закону України «Про акціонерні товариства»
- посилання на Директиву про поглинання – в постанові Великої Палати Верховного Суду **від 24 листопада 2020 року у справі № 908/137/18** та Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду **від 12 січня 2021 року у справі № 914/1804/18**

ДИРЕКТИВА

Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу № 2009/72/ЄС від 13 липня 2009 року про спільні правила внутрішнього ринку електроенергії

- держави-члени забезпечують, щоб: а) у разі, якщо **споживач** з дотриманням умов контракту **захоче змінити постачальника**, то зміну було здійснено відповідним оператором або операторами **протягом трьох тижнів**, і б) споживачі мали право отримувати усі відповідні дані щодо споживання
- держави-члени забезпечують, щоб зазначені у пунктах а) і б) права **надавалися споживачам на недискримінаційній основі** у тому, що **стосується виплат**, зусиль або часу (ст. 5 директиви)
- пункт 71 постанови Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду **від 04 лютого 2020 року у справі № 914/545/19 – як Директива 2009/72/ЄС**, так і Закон України «Про ринок електричної енергії» передбачають **відсутність плати за зміну електропостачальника** поряд з можливістю застосування штрафних санкцій за дострокове розірвання договору

ДИРЕКТИВА

Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу № 2009/101/ЄС
від 16 вересня 2009 року про узгодження гарантій, що їх для захисту інтересів
учасників і третіх осіб вимагають держави-члени від компаній (на заміну
першої Директиви від 09.03.1968)

- для компанії **виникають зобов'язання внаслідок дій її органів**, навіть якщо такі дії виходять за межі предмета діяльності компанії, крім випадків, коли такі дії вчинено з перевищенням повноважень, що їх закон покладає або дозволяє покласти на такі органи (ст. 10 директиви)
- покликання у відносинах з третіми особами **на передбачені статутом або рішенням компетентних органів обмеження повноважень органів компанії не допускається**, навіть якщо вони були розкриті
- постанова Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду **від 25 квітня 2018 року у справі № 921/757/16-г/7** – відповідно до ч. 3 ст. 92 ЦК України орган або особа, яка відповідно до установчих документів юридичної особи чи закону виступає від її імені, зобов'язана діяти в інтересах юридичної особи, добросовісно і розумно та не перевищувати своїх повноважень. У відносинах з третіми особами **обмеження повноважень щодо представництва юридичної особи не має юридичної сили**, крім випадків, коли юридична особа доведе, що третя особа знала чи за всіма обставинами не могла не знати про такі обмеження. Це положення є гарантією стабільності майнового обороту і **загальноприйнятим стандартом у світовій практиці, зокрема, відповідно до директиви ЄС**

РЕЄСТРАЦІЯ ТОРГІВЕЛЬНОЇ МАРКИ

- для цілей Угоди про асоціацію **права інтелектуальної власності включають, зокрема, торговельні марки** (ст. 158);
- Угодою встановлено **окремі стандарти, які доповнюють та уточнюють права і зобов'язання Сторін** згідно з Угодою про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (ТРИПС) та іншими міжнародними договорами у сфері інтелектуальної власності, зокрема щодо торговельних марок;
- стаття 198 Угоди може застосовуватися **як норма прямої дії, оскільки вона встановлює нові стандарти захисту прав інтелектуальної власності**
- **реєстрація торговельної марки підлягає анулюванню, якщо протягом безперервного п'ятирічного періоду вона не була введена у використання** на відповідній території для товарів або послуг, стосовно яких вона зареєстрована, і відсутні належні причини для невикористання (стаття 198)
- посилання на ст. 198 Угоди про асоціацію – в постановках Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду **від 26 лютого 2019 року у справі № 910/6307/18, від 29 травня 2019 року у справі № 910/8180/17 та від 04 липня 2019 року у справі № 910/4947/18**

Верховний
Суд

Дякую за увагу!